

Παναγία Αμπελακιώτισσα: Το ιστορικό μοναστήρι της ορεινής Ναυπακτίας με τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας..

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Στό λόφο τής Ρούμβης, σέ ύψόμετρο 850 μ. , στήν ανατολικομεσημβρινή πλαγιά τής κορυφογραμμής 'Αη-Λιάς (1453μ.) τής όροσειράς 'Αρδίνης (1718μ.), άπέναντι άπό τήν κωνοειδή Τσεκούρα (1734μ.) βρίσκεται τό ιστορικό μοναστήρι τής Παναγίας 'Αμπελακιώτισσας. Εΐναι κατά κοινή όμολογία ή «'Ιερά Κιβωτός» τής Ναυπακτίας, γιατί φυλάσσει ώς κόρην όφθαλμοϋ κειμήλια μεγάλης θρησκευτικής καί καλλιτεχνικής άξίας, αλλά καί τίς μνήμες μιās στερημένης ζωής μέ τίς άνυπολόγιστες θυσίες, τίς παραδόσεις, τά όράματα καί ίδανικά ένός πολύπαθου κόσμου, πού εύρισκε σ' αυτό καταφυγή καί έλπίδα.

Στά πόδια τοῦ λόφου, ὅπου βρίσκεται τό Μοναστήρι, εἶναι τό χωριό Κοζίτσα, πού τό 1928 μετονομάσθηκε σέ Ἀμπελακιώτισσα πρὸς τιμὴν τῆς Προστάτιδας Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Ἀμπελακιώτισσας. Τό χωριό ἦταν στή θέση «Παλιοχώρι» καί ἄγνωστο πότε μεταφέρθηκε στή σημερινή του θέση.

Στά βάθη τῶν αἰώνων κρύβεται ἡ ἵδρυση τοῦ Μοναστηριοῦ. Ἀπό τὴν ἐπιγραφή τῆς ἀνακαίνισης τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς «ὁ παλαιός ἔτος τῆς Ἐκκλησίας 1456» χρονολογεῖται καί ἡ παράδοση.

Σύμφωνα μ' αὐτὴν ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας βρέθηκε θαυματουργικά στό ἱερό δρυόδενδρο, πού σώζεται ἀκόμα δίπλα στό ναό, ἀπὸ ἕναν βοσκό πού «ἀγραυλοῦσε» στὸν λόφο «Καραούλι», πού βρίσκεται ἀπέναντι ἀπὸ τό λόφο τῆς Ρούμβης, ὅπου βρίσκεται σήμερα τό Μοναστήρι.

Τρεῖς νύχτες φαινόταν τό λαμπερό φῶς μέσα στό δάσος, χωρὶς τοῦτο νά καίγεται, καί τοῦ προκάλεσε τὴν περιέργεια. Ἔτσι, ὅταν τελείωσε ἡ τρίτη νύχτα, τό ἀνεζήτησε μέ ἕναν συνάδελφό του. Προηγούμενως σημάδευαν τό φωτεινό σημεῖο μέ τὴν γκλίτσα τους γιὰ νά τό ἐπισημάνουν εὐκολότερα. Μ' αὐτόν τὸν τρόπο ὁδηγήθηκαν στό ἱερό δρυόδενδρο, ὅπου ἐπάνω στά κλαδιά του ἀκτινοβολοῦσε ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Τό ὑπερφυσικό γεγονός προκάλεσε μέ τὴν ἔγκριση καί εὐλογία τοῦ Ἐπισκόπου Λιδωρικίου (καί Κραβάρων) τὴν ἵδρυση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἡ ὁποία ξεκίνησε, κατὰ τὴν παράδοση, τὴν ἐπόμενη χρονιά μέ τετραμελὴ ἀδελφότητα καί λειτουργεῖ

ἀνελλιπῶς μέχρι σήμερα παρά τίς κατά καιρούς δυσκολίες. Ἡ εἰκόνα κατά τήν παράδοση προῆλθε ἀπό τά Ἀμπελάκια τῆς Θεσσαλίας καί γι' αὐτό ὀνομάσθηκε Ἀμπελακιώτισσα.

Β. ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

Τοῦτο εἶναι τρίκλιτη τρουλλαία Βασιλική καί μέ ἡμικυκλική ἀψίδα, πού ἔχει ἑπτά ἀβαθεῖς κόγχες. Κτίσθηκε κατά τήν ἐπιγραφή, πού διασώζεται στό ὑπέρθυρο τόξο τῆς πρόσοψης, στά 1847 ἐπί ἡγουμενίας τοῦ Θεοφίλου Παπαλόγη, Κοζιτσάνου, ἀπό τήν τσέτα (οἰκοδομική ὁμάδα) τοῦ Ἡπειρώτη ἀρχιμάρτυρα Χρίστου Ἰωάννου. Ἡ χρονολογία ἀνέγερσης ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Μάλιστα οἱ Μοναχοί, ἐπειδή ἐθεώρησαν τόν προηγούμενο ναό ἐτοιμόροπο, ἐπέσπευσαν τήν κατεδάφισή του καί ἀνήγειραν τόν νέο, χωρίς νά ὀφείλονται πρὸς τὸ ἔργο τοῦ ἱεροῦ ἱεροῦ. Τὸ σχέδιο τῶν μοναχῶν λιτό στήν ἀντίληψη καὶ ἐκτελεσμένο μέ καλαισθησία καί μεράκι ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστές, ἔχει ἀνίσθητικὴ τὴν αἰσθητικὴ τοῦ προσκυνητή.

Ο ναός ἐγκαινιάσθηκε στὶς 23 Μαΐου 1854 ἀπὸ τόν Ἐπίσκοπο Ναυπακτίας Ἀνθίμο καί στά 1962 «ἐξακριβώθηκε ὡς ἱστορικόν οἰκοδόμημα χρῆζον ἐιδικῆς προστασίας». Τό ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ εἶναι λιτό χωρίς τοιχογραφίες. Ὅμως τό

ξυλόγλυπτο τέμπλο του (1871-1874) με άπλές παραστάσεις, όπου κυριαρχεί ή κληματαριά καί τά σταφύλια, κοσμεῖ τό ναό καί δίνει ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον.

Γ. ΚΕΙΜΗΛΙΑ

Στό μοναστήρι, τήν «Ιερά Κιβωτό», φυλάσσονται ἀνεκτίμητης ἀξίας κειμήλια, πού προσδίδουν αἴγλη καί τιμή σ' αὐτό.

1. Ἡ λατρευτική εἰκόνα τῆς Παναγίας (0,48 χ 0,33μ.)

Ἡ Εἰκόνα τῆς Παναγίας δέν εἶναι Βρεφοκρατούσα στόν τύπο τῆς Ὁδηγήτριας ἢ τῆς Γλυκοφιλούσας.

Ἀνήκει στόν μορφολογικό τύπο τῆς Σκοπιώτισσας. Ἡ προσωνυμία αὐτή προῆλθε ἀπό τό Μοναστήρι τῆς Παναγίας Σκοπιώτισσας, πού εἶναι κτισμένο στό βουνό Σκοπός τῆς Ζακύνθου. Ἡ Σκοπιώτισσα τῆς Ζακύνθου εἶναι ὅμως Βρεφοκρατούσα. Ἐντυπωσιακή εἰκόνα στόν τύπο τῆς Ὁδηγήτριας μέ τήν ἐπιγραφή «Η ΣΚΟΠΙΩΤΙΣΣΑ», βρίσκεται στόν ἐνοριακό ναό τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς στήν Ἄνω Χώρα. Παρά ταῦτα καθιερώθηκε νά λέγεται Σκοπιώτισσα καί ὁ τύπος τῆς Παναγίας τῆς προσευχόμενης μέ σταυρωμένα χέρια.

Τό κύριο χαρακτηριστικό αὐτῆς τῆς μορφῆς εἶναι ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐμφανίζεται σέ

προτομή και κλίνει τό κεφάλι ἀριστερά, ὡς καί τό πλάσιμο τῶν ὀφθαλμῶν καί ἰδιαίτερα τοῦ κάτω βλεφάρου «ὡσάν πλαγιαστοῦ πληθωρικοῦ θυλάκου» κατά τόν Δημ. Πάλλα.

Παρατηρώντας μιά συλλογή ὀκτώ εἰκόνων αὐτῆς τῆς μορφῆς ἔχω τήν αἴσθηση ὅτι ἡ Ἀμπελακιώτισσα ἔχει τά λεπτότερα χαρακτηριστικά, ἐνῶ τά μάτια λοξωτά καί μεγάλα, εἶναι πολύ ἐκφραστικά καί στοχαστικά.

Οἱ περισσότερες εἰκόνες αὐτῆς τῆς μορφῆς παρουσιάζουν τήν Παναγία μέ σκέπη, ἐνῶ ἡ Ἀμπελακιώτισσα καί 2-3 ἄλλες γνωστές, φέρουν στέμμα, πού ὁδηγεῖ, κατά τόν καθηγητή Θανάση Παλιούρα, στόν εἰδικότερο τύπο τῆς Παναγίας τῶν Ἀγγέλων.

Κατά τούς εἰδικούς ὁ τύπος τῆς προσευχόμενης Σκοπιώτισσας ἔχει «κρητικοβενετσιάνικη προέλευση», ἀνήκει τεχνοτροπικά στόν 17ο αἰῶνα καί ἴσως νά βασίζεται σέ παλαιότερο πρότυπο.

(Στήν καλλιτεχνική ἐπένδυση τῆς εἰκόνας βρίσκεται ἡ ἐπιγραφή:

1820 Μ(ΑΪ)ΟΥ 4. ΔΕΗǎǎ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ

ΘΕΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΙǎ ΚΒ ΗΓΟΥΜΕΝΕΒΟΝΤΟǎ

ΘΕΟΦΙΛΟǎ Π(Α)Π(Α)ΛΟΓΗ ΕΝΤΕΧΝΕΥǎΙ

ΝΙΚΟΛΟǎ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Πηγή: ambelakiotissa.webnode.gr